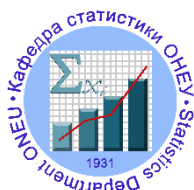

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

КАФЕДРА СТАТИСТИКИ

**«СТАТИСТИКА – ІНСТРУМЕНТ СОЦІАЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТУДЕНТСЬКИХ ПРАЦЬ

ВИПУСК 7

**Одеса
2021**

УДК 311
ББК 60.6

Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень: збірник наукових студентських праць. Випуск 7. – Одеса, ОНЕУ. – 2021. – 161 с.

Автори:

Вітковська К. В. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Готліб І. Г. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Милашко О. Г. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Ольвінська Ю. О. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Погорелова Т. В. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Самотосенкова О. В. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Багірова К. Р. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Біла Д. В. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Білоус О. Ю. – студент факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Галан А. Я. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Гузінська А. М. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Єзерська А. О. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Запиченко В. В. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Іванченко Т. А. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Криса К. М. – студентка факультету фінансів та банківської справи Одеського національного економічного університету,

Лукашєва А. Є. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Лупу А. Р. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,
Мельник С. А. – студент факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,
Осадчук Я. В. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,
Табунщик О. Г. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,
Ткач Ю. І. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,
Хомколова В. А. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,
Чайковська О. О. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,
Шпілінова Є. А. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,
Штельмашук М. С. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету.
Яценко А. М. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

У збірнику наводяться результати дослідження студентів та викладачів кафедри статистики щодо застосування сучасних статистичних методів для оцінки соціально-економічних процесів у деяких країнах світу, в Україні та окремих регіонах. Висновки та рекомендації авторів можуть бути корисними для викладачів, аспірантів і студентів, які займаються аналізом процесів, що відбуваються в суспільстві та економіці країни.

ЗМІСТ

Єзерська А.О., Самоєнкова О.В. Статистичне дослідження рівня екологічної безпеки атмосферного повітря України	6
Галан А.Я., Милашко О.Г. Статистичний аналіз туристопоток у в Україну	13
Білоус О.Ю., Погорєлова Т.В. Статистичний аналіз фінансових результатів діяльності підприємств України	20
Чайковська О.О., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз впливу факторів на рівень розвитку малого підприємництва в Україні	26
Штельмашук М.С., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз рівня людського розвитку в Україні та деяких країнах світу	33
Осадчук Я.В., Самоєнкова О.В. Міжнародні порівняння рівня освіти населення	40
Іванченко Т.А., Вітківська К.В. Особливості сучасного рівня життя по окремих регіонах України	49
Табунщик О.Г., Погорєлова Т.В. Аналіз розвитку та стану страхового ринку в Україні	56
Мельник С.А., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз витрат на охорону навколишнього середовища в Україні	63
Криса К.М., Погорєлова Т.В. Аналіз динаміки іпотечного кредитування в Україні	72
Іванченко Т.А., Погорєлова Т.В. Статистичний аналіз тарифних ставок в Україні	78
Яценко А.М., Вітківська К.В. Проблеми та демографічні прогнози для України	83
Шпілінова Є.А., Вітківська К.В. Сучасні тенденції дитячої смертності	88
Лукашєва А.Є., Вітківська К.В. Сучасні тенденції демографічної ситуації: регіональний аспект	94
Багірова К.Р., Вітківська К.В. Статистична оцінка життєвого рівня населення для окремих регіонів України	101
Іванченко Т.А., Готліб І.Г. Статистичний аналіз та прогнозування надходження інвестицій в економіці України	108

Лупу А.Р., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз проблем розвитку туристичної галузі в Україні та світі у 2021 році	120
Гузінська А.М., Ольвінська Ю.О. Сучасний аналіз тенденцій динаміки чисельності населення в Україні	125
Біла Д.В., Ольвінська Ю.О. Вплив прямих іноземних інвестицій на розвиток економіки України: проблеми та шляхи їх вирішення	131
Ткач Ю.І., Ольвінська Ю.О. Аналіз динаміки середньої тривалості життя в Україні	140
Запіченко В.В., Ольвінська Ю.О. Відкриття ринку землі: проблеми та перспективи	150
Хомколова В.А., Ольвінська Ю.О. Аналіз динаміки мінімальної заробітної плати в Україні	155

ВІДКРИТТЯ РИНКУ ЗЕМЛІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Запiченко В. В.¹, Ольвiнська Ю. О.²

1 – студентка, факультет економіки та управління підприємством,

2 – канд. екон. наук, доцент, кафедра статистики

Одеський національний економічний університет, м. Одеса

АНОТАЦІЇ

Запiченко В. В., Ольвiнська Ю. О. Відкриття ринку землі: проблеми та перспективи. Проаналізовано законопроект про відкриття ринку землі та його вплив на економіку країни. Розглянуто фактори, що впливають на купівлю-продаж земельних ділянок сільськогосподарського призначення. Виявлено проблеми, які виникають при реалізації земельної реформи.

Ключові слова: ринок землі, земельна реформа, сільське господарство, статистика

Zapichenko V. V., Olvinskaya J. O. Opening of the land market: problems and prospects. The bill on land market opening and its impact on the country's economy is analyzed. Factors influencing the purchase and sale of agricultural land are considered. The problems that arise in the implementation of land reform are identified.

Keywords: land market, land reform, agriculture, statistics

ПОСИЛАННЯ НА РЕСУРС

Запiченко, В. В. Відкриття ринку землі: проблеми та перспективи [Текст] / В. В. Запiченко, Ю. О. Ольвiнська // Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень : збірник наукових студентських праць. Випуск 7.– Одеса, ONEU. – 2021. – С. 150 – 154.

Відкриття ринку землі – одна з найголовніших реформ десятиліття. Можна по-різному ставитися до скасування мораторію, але факт залишається фактом – з 1 липня 2021 року фізичні особи зможуть набувати та відчужувати право власності на земельні ділянки сільськогосподарського призначення. За довгі роки хаотичного централізованого управління, панування тіньової економіки та корупційних схем люди розучилися почуватися господарями на власній землі та мають безліч питань і навіть побоювань щодо земельної реформи. Цей процес набирає обертів, сьогодні успішно тривають земельні торги ділянками всіх форм власності у формі електронних аукціонів. Тому перші результати можна побачити вже зараз. Не зважаючи на те, що учасники ринку стикаються з деякими проблемами, кількість укладених угод стає все більшою а державний апарат поступово регулює ситуацію на ринку.

Актуальність дослідження полягає у необхідності вивчення

сьогоднішньої ситуації на ринку землі, адже цей сектор є одним із перспективних напрямків розвитку економіки України.

Проблеми, що стосуються ринку землі розглядали такі фахівці, як О. Харитонов, К. Шеїн, А. Мартинів, С. Корнієнко та ін.

Закон про відкриття ринку землі, на який багато хто чекав майже двадцять років, в Україні ухвалювали довго та емоційно. Верховна Рада ухвалила його у ніч з 30 на 31 березня в другому читанні. Політики називають цю подію історичною, однак експерти вважають, що радіти зарано, оскільки ринок землі в Україні буде діяти зі значними обмеженнями.

Раніше законопроект передбачав, що в одні руки можна буде купувати не більше 10 тисяч гектарів. Але, згідно з остаточною версією документу, в перші три роки можна буде купувати не більше 100 гектарів в одні руки. І лише з 2024 року – до 10 тисяч гектарів. З 2021 до 2024 року право на купівлю землі буде тільки у фізичних осіб. Юридичним особам купувати землю сільськогосподарського призначення в цей період заборонено, вони зможуть купувати її лише з 2024 року. Також заборонено продавати землю, яка перебуває у державній власності. Передбачене й переважне право орендаря на купівлю землі, яку він орендував і обробляв. Ціна продажу ділянок сільськогосподарського призначення не може бути нижчою від їхньої нормативної грошової оцінки. Ця норма буде діяти лише до 1 січня 2030 року.

Щодо надання права іноземцям купувати землю позиція не змінилась у фінальній версії документу: іноземні компанії та громадяни не зможуть купувати землю, доки це питання не вирішиться окремо на референдумі. Тому іноземні інвестори сьогодні зможуть лише як і раніше брати землю в довгострокову оренду. Також, іноземним громадянам забороняється купівля земельних ділянок у 50-км зоні від державного кордону України, незалежно від рішення референдуму. Варто також зазначити, що не можуть купувати українську землю компанії, власниками яких є громадяни країни-агресора [1].

19 серпня 2021 року було відкрито роботу "земельного штабу", який розглядає звернення учасників ринку землі про наявні проблеми його функціонування. До штабу увійшли представники ВРУ, Держгеокадастру, Нотаріальної палати України, Незалежної асоціації банків України та інші профільні асоціації.

Основною темою для дискусій, які відбуваються в суспільстві, є переконання більшості в тому, що звичайні люди лише в поодиноких випадках зацікавлені у придбанні земель, оскільки агропідприємства набуватимуть право власності на такі землі, укладаючи угоди на своїх родичів та працівників. Пріоритет отримають великі аграрні концерни, які швидше за дрібних фермерів скуплять землю у дрібних пайовиків та розширять власні земельні володіння. А оскільки сучасні аграрні технології не потребують значного використання людського ресурсу, в багатьох селах прихід великого агрохолдингу не означатиме ні створення нових робочих

місць, ні розвитку інфраструктури. Малі та середні фермери швидше за все не витримають фінансової конкуренції з великими гравцями. Наступний етап – занепад села. Далі – масове переміщення сільського населення в міста, які не готові запропонувати їм житло та роботу. Нарешті, вихід з гри малого й середнього аграрного бізнесу – що означатиме дестабілізацію економіки.

Розглядати такий сценарій варто для того, аби його уникнути. У цій ситуації варто згадати про те, що агровиробники отримували земельні ділянки, оформляючи їх на власних співробітників до того моменту, поки органи прокуратури не почали активно подавати позови до суду, в яких доводили факт того, що певна фізична особа є співробітником агрохолдингу та не має на меті самостійного господарювати на земельних ділянках. Таким чином земельні ділянки поверталися у власність держави. 16 червня 2021 року постановою Кабінету Міністрів України № 637 був затверджений Порядок здійснення перевірки відповідності набувача або власника земельної ділянки сільськогосподарського призначення вимогам, визначеним статтею 130 Земельного кодексу України. Згідно з нормами зазначеної постанови перевірку відповідності набувача права власності на земельну ділянку сільськогосподарського призначення проводитиме нотаріус та за її результатами складатиме протокол.

Однак, фермери скаржаться, що процедури досить непрості, а вартість нотаріального оформлення угоди висока. У багатьох земля не оформлена, або оформлена з порушеннями, що створює всі можливі перешкоди при спробах юридичного врегулювання на користь фактичного власника. Справді, цифра в 10-15 тис грн за нотаріальні послуги може лякати дрібного фермера, але легальне оформлення – це єдино можливий захист від шахрайства. Щоб зрозуміти, чи велика це цифра, згадаймо, що за нормативною вартістю оцінки землі 1 га може коштувати не менше 27,5 тис грн. Вирішенням проблеми може бути наполеглива адвокація ретельного легального оформлення, яке в подальшому мінімізує ризики рейдерських захоплень та різних правових колізій. Також, збільшення кількості прозорих діджитальних платформ: наприклад, кадастрова карта, карти вартості землі, карти, на яких позначені земельні ділянки відносно державного кордону, реєстри власності тощо[2].

Варто зазначити, що з липня 2021 року земельні торги ділянками всіх форм власності відбуваються у формі електронних аукціонів. Це означає, що кожен українець - приватний власник землі сільгосппризначення може продати чи здати в оренду свій пай через аукціон за власним бажанням. А землю комунальної чи державної власності можна отримати в оренду чи купити тільки через електронні земельні торги.

Як стверджують у Прозоро.Продажі, переважна більшість продавців – це органи місцевого самоврядування. Зростання стартової ціни за земельними лотами перевищує 208%. «Але найголовніше, – що все відбувається прозоро, без «схем» та скандалів, без будь-якого впливу

чиновників на процес реалізації державного та комунального майна. Участь в аукціонах беруть не «свої», а всі. Заробляють не «свої», а громади, які потім ці ресурси зможуть спрямувати на нові лікарні, дитсадки і школи. Усе це – очевидні зміни на краще завдяки земельній реформі», – зазначив Роман Лещенко [3].

Для полегшення співпраці на ринку землі з'явилися деякі нововведення. На національному порталі з розвитку підприємництва Дія. Бізнес доступний новий розділ – «Земельна реформа». Тепер підприємці отримуватимуть усю актуальну інформацію про можливості для розвитку власної справи в сфері земельних відносин. На сторінці доступна інформація про всі нові можливості для землевласників, фермерів та громад, а також для тих українців, які раніше не мали можливості придбати й розпоряджатися землею. Інформація розподілена за трьома напрямками: «Я – землевласник», «Я – покупець» та «Я – орендар», де кожен знайде відповіді на актуальні запитання.

Також, на Публічній кадастровій карті опубліковано новий інформаційний шар – «Інформація щодо розпаювання земель». Новий шар містить дані про окремі колективні сільськогосподарські підприємства та посилання на завантаження на порталі метаданих проєктів землеустрою, на основі яких були виділені земельні паї працівникам колишніх колективних господарств. Наразі портал метаданих містить 43 225 прив'язаних до місцевості та відповідно трансформованих цифрових растрових зображень планів приватизації щодо 6 499 колективних сільськогосподарських підприємств.

Фермерські господарства та сільськогосподарські підприємства отримують первинну документацію із землеустрою, що дозволить їм краще управляти своїм банком земельних ресурсів. Органи місцевого самоврядування на основі цих даних зможуть проводити інвентаризацію та аудит своїх земельних ресурсів, виявляти вільні або зайняті землі, уникати накладання меж одних ділянок на інші під час формування нових земельних ділянок. Крім того, ці дані є актуальними під час розробки комплексних планів просторового розвитку територій громад.

Міністерство аграрної політики та продовольства України повідомляє, що станом на 17 грудня 2021 року укладено 66 640 угод в рамках ринку землі. Подали заяву для отримання доступу до Державного земельного кадастру 5383 нотаріусів. Всього заяв – 6043, із них погоджено 5349, відмову отримали 690, в черзі на розгляд 4. Нотаріуси з Державним земельним кадастром працюють у штатному режимі [4].

Отже, прийняття Закону безумовно є першим кроком у реформуванні ринку землі. Поряд з цим, оренда землі не змінює свого статусу в разі зміни власника землі, тому прогнозовано залишиться пріоритетним інструментом на аграрному ринку. Визначена поетапність запуску обігу ринку землі дає всім його учасникам додатковий час для належної підготовки до нього. Проте, перші результати ми вже маємо змогу

спостерігати. Зрозуміло, що це лише початок непростого шляху до повноцінного функціонування ринку земель. Що з цього вийде – покаже лише практика.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ржеутська Л. Земельна реформа: як діятиме тепер ринок землі в Україні [Електронний ресурс] / Л. Ржеутська // Новини й аналітика про Німеччину, Україну, Європу та світ. — Режим доступу: <https://www.dw.com/uk/земельна-реформа-як-діятиме-тепер-ринок-землі-в-україні/a-52971700>. — Назва з екрана. — Дата перегляду 17.12.2021.
2. Шеїн К. Ринок землі відкрився. Що ще потрібно доробити [Електронний ресурс] / К. Шеїн // Юридична газета online. — Режим доступу: <https://jur-gazeta.com/dumka-eksperta/riнок-zemli-vidkrivysya-shcho-shche-potribno-dorobiti.html>. — Назва з екрана. — Дата перегляду 17.12.2021.
3. Харитонов О. Які проблеми оголює відкриття ринку землі [Електронний ресурс] / О. Харитонов // Економічна правда. — Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/columns/2021/11/17/679854/>. — Назва з екрана. — Дата перегляду 19.12.2021.
4. Земельні відносини [Електронний ресурс] // Міністерство аграрної політики та продовольства України. — Режим доступу: <https://minagro.gov.ua/ua/tag/zemelni-vidnosini>. — Назва з екрана. — Дата перегляду 19.12.2021.
5. Статистичне дослідження соціально-економічних і демографічних процесів: Монографія // За заг. ред. к.е.н., доцента Ю.О. Ольвінської. — Київ : ФОП Гуляєва В.М., 2021. — 207 с.
6. Підгорний А. З. Статистичні методи в управлінні розвитком регіону: монографія. Одеса: ФОП Гуляєва В. М., 2016. 218 с.
7. Самотоєнкова О. В. Економічна статистика : Навч. посібник // О. В. Самотоєнкова, Ю. О. Ольвінська. — Одеса: ФОП Гуляєва В. М., 2020. — 276 с.
8. Підгорний, А. З. Статистика ринків: навчальний посібник / А. З. Підгорний, О. В. Самотоєнкова. - Одеса: Атлант, 2014. — 408 с.
9. Погорелова, Т. В. Статистичне дослідження ефективності агробізнесу в сучасних умовах / Т.В. Погорелова // Матеріали XVIII Міжнарод. наук.-практ. Наукові проблеми господарювання на макро-, мезо- та мікроекономічних рівнях, м. Одеса 23-24 квітня 2020 р. С. 14-17

ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТУДЕНТСЬКИХ ПРАЦЬ

**«СТАТИСТИКА – ІНСТРУМЕНТ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»**

ВИПУСК 7

Частина I

**Одеса
2021**